

Landskab og geologi

Fra Kirkholt til Tårs følger cykelruten vestsiden af Vendsyssels mest markante bakkeryg, Jyske Ås.

Bakkerne er dannet ved, at indlandsisen i slutningen af sidste istid i en periode havde sin rand her i området. I denne periode skubbete isen som en kæmpemæssig bulldozer store mængder jord sammen til vældige bakkedrag.

Flede steder på strækningen specielt i vestenden af Pajhede Skov, nordvest for Kirkholt og sydvest for Tårs fornemmes, hvordan jordmasserne i Jyske Ås har mast sig ind over de ældre, mere bølgede istidslandskaber mod vest.

Millioner af kubikmeter sand og grus, som smeltevandet fra isen har aflejret i området øst for Kirkholt, er blevet gravet op og anvendt til anlæg og byggeri. De fleste af disse grave er nu lukket og efterbehandlet og anvendes til land- og skovbrugsformål.

Stadig aktiv grusgrav ved Kirkholt

Nordvest for Tårs skifter landskabet brat karakter. I vældige flader breder det sig, så udsigten bliver storslået. I klart vejr kan Rubjerg Knudes lyse sandkransede top tydeligt ses, til trods for at den ligger over 20 km væk.

Selv om disse flader nu ligger mellem 25 og 40 m over havet, består de af havaflejringer. Da isen forsvandt fra Vendsyssel for 10.000 år siden, var landet presset ned af vægten af det isskjold, der tidligere havde ligget kilometertykt over området. Smeltevandet fra indlandsisen fik samtidig verdenshavene til at stige. Derfor trængte et koldt ishav ind og dækkede det meste af området.

Kun de højeste dele af det morænelandskab, som isen havde efterladt, ragede op som øer i dette hav. Ilbjerge, Hjørring Bjerge og Rubjerg Knude fremstår også i dag som markante kontraster til disse flader.

Landskabet, som nu var lettet for isens vægt, begyndte at hæve sig, og de tidligere havdækkede områder blev tørlagt. Vest for Tårs i Boller Kær forsumpede landskabet, så moser dækkede området. Andre steder fik vinden fat i de sandede aflejringer og dannede klitlandskaber, som det er sket i Bagterp Plantage.

Landskabets anvendelse

Cykelruten går gennem landskaber, der har været beboet og udnyttet af mennesker gennem tusinder af år. Der findes spor fra mange historiske perioder. Fra ruten ses fx gravhøjene Ålborghøj nord for Kirkholt og Lophøj sydvest for Harken Plantage. Større grupper af gravhøje findes ved Boller og Ilbjerge.

Gennem alle perioderne har landbrug været det dominerende erhverv.

I det bakkede landskab mellem Tårs og Hærvejsruten i Jyske Ås findes mange større og mindre områder, der er tilplantet med løv- og nåletræer. Flere af de meget kuperede områder har sandsynligvis aldrig været dyrket på grund af terrænet. Nogle steder kan man have forsøgt opdyrkning og senere tilplantet arealerne med træer.

Flede steder langs ruten ses tilplantninger med juletræer, der er blevet meget populært de senere år. Træerne bliver ofte plantet, netop på disse tørre og sandede jorder, der ikke rationelt kan drives på anden vis.

Nåletræsbeplantning mellem Kirkholt og Tårs

Området mod syd er præget af flere store kvægbrug. Markdriften er derfor domineret af dyrkning af foder til kvæg, bl.a. græs, majs, roer og korn som bruges til helsæd. Når kornet høstes til helsæd, høstes strå og kerne sammen, mens det endnu er grønt, hvorefter det ensileres (syltes).

I det flade landskab mellem Tårs og Hjørring er de fleste arealer opdyrket. Selv langs Uggerby Å er det muligt at dyrke jorden, efter arealerne er blevet afvandet.

Selv om engarealerne har langt mindre udbredelse end tidligere, ses flere steder på ruten stadig græssende kreaturer, der ved deres tilstedeværelse bidrager til bevarelse af engene.

Boller Hovedgård

Hovedgården ligger på grænsen mellem Jyske Ås og det lave område omkring Uggerby Å. Hovedgården er opført omkring år 1300. Den nuværende bygning med kvist og tårn er opført i 1800-tallet. Gården drives som landbrug. I området ses flere elementer typiske for herregårdsmiljøet.

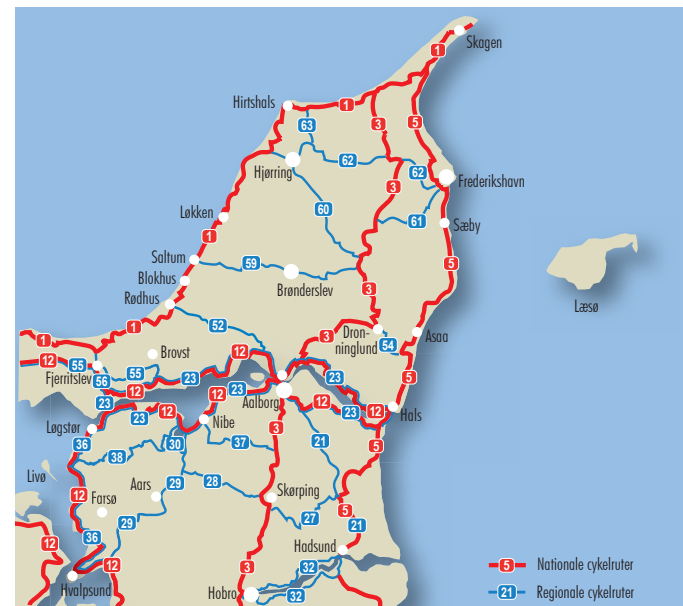
Til gården hører stor park med allé af elme-, linde- og hasseltræer. Boller Møllebæk løber øst om gården og ender i mølledammen, Boller Sø. Tæt ved Boller lå gårdens vandmølle, der nævnes første gang i 1664. Flere lokaliteter har fået navnet Boller: Boller Plantage, Boller Kær, Boller Mark og Boller Hede. Til hovedgården hører både skov, plantage, hede, mose, eng og marker, og de store herregårdsmarker præger stadig landskabet.

Bollerruten - regional cykelrute 60

Bollerruten, regional cykelrute 60 er en 32 km lang cykelrute, der forbinder Hærvejsruten, national cykelrute 3 ved Pajhede Skov i Jyske Ås med Tolneruten, national cykelrute 62 ved Hjørring. På strækningen viser blå skilte, som vist på forsiden, vej. Ruten følger grusbelagte mark- og skovveje, asfaltveje med lidt trafik og veje med stianlæg.

Etableringen af Bollerruten er gennemført af Nordjyllands Amt i samarbejde med Brønderslev og Hjørring Kommune. Landbrugets Samfundskontakt, Nordjylland har bidraget med tekst til folderen.

En samlet pakke med de nationale cykelruter 1, 3 og 5 i Nordjyllands Amt kan købes for 55 kr. Rutekortene sælges også enkeltvis for 5 kr. pr. stk. og kan bl.a. købes på turistbureauer og hos amtet på: www.nja.dk. Der findes en folder over de fleste af de regionale cykelruter, som udleveres gratis på turistbureauer og biblioteker eller ved henvendelse til amtet. Limfjordsruten er en sammenhængende cykelrute på 610 km omkring Limfjorden i Ringkøbing, Viborg og Nordjyllands Amt. Ruten er afmærket som national cykelrute 12. Der er udgivet en cykelbog om ruten, der forhandles gennem turistbureauer, boghandlere og Dansk Cyklist Forbund eller på: www.limfjordsruten.dk. Bogen koster 98 kr.

Niels Bohrs Vej 30 - 9220 Aalborg Øst - Tlf. 9635 1000 - www.nja.dk

Bollerruten
Regional cykelrute 60